

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015/paran14#n14>.

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України" : Указ Президента України від 06.06.2016 р. № 240/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137>.

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» : Указ Президента України від 25.02.2017 р. № 47/2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>.

Христова Юлія Вікторівна,
старший викладач кафедри
теорії та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Христов Олександр Леонідович,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ НА ПРИКЛАДІ КРАЇН-ЧЛЕНІВ НАТО

У ХХІ столітті забезпечення гендерної рівності визнано одним із пріоритетних політичних напрямків розвитку світу, закріплених у «Декларації тисячоліття» ООН, якого можна досягти подоланням нерівності між чоловіком і жінкою в усіх сферах життя. Вони є глобальною угодою, яка була прийнята у 2000 році 189-ма державами на Саміті тисячоліття ООН [1]. Період 2000–2015 рр. було визначено в якості терміну реалізації восьми Цілей розвитку тисячоліття (далі – ЦРТ) відповідно до встановлених показників. Україна приєдналася до «Декларації тисячоліття» ООН і взяла на себе зобов'язання досягти ЦРТ до 2015 року [2].

На шляху до європейської та євроатлантичної інтеграції України було затверджено цілий ряд національних програм із проблем гендерної рівності, адже розширення можливостей жінок та їхня всебічна участь на основі рівності в усіх сферах життя суспільства, включаючи участь у процесі прийняття рішень і доступ до влади, мають основне значення для досягнення цілей рівності, розвитку і миру.

З урахуванням політики НАТО з питань жінок, миру і безпеки в Україні розроблено Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН

1325 "Жінки, мир, безпека" на період до 2020 р. Основними цілями зазначеного Національного плану, зокрема, є: сприяння активізації участі жінок у миротворчих процесах; забезпечення ефективного впровадження гендерного чинника життєдіяльності складових сектору безпеки і оборони України [3].

Однією з найпрогресивніших країн у питаннях гендерної рівності визнана Норвегія з населенням чисельністю 5 млн. осіб, яка має 7 жінок-генералів. У Норвезькій армії приділяють багато уваги створенню умов для реалізації сімейних інтересів, задоволення потреб військовослужбовців як у роботі, так і в особистому житті.

У 2014 р. у Збройних силах України служили 15 551 тисяч жінок-військовослужбовців, у 2016 р. – 17 147 (8,5% від загальної кількості всього особового складу) [4]. Ця цифра близька до показників країн-членів НАТО. Для порівняння: у Франції – понад 22% жінок-військовослужбовців, у Канаді – 15%, у Німеччині і Великій Британії – по 10%.

Втім, не зважаючи в цілому позитивну динаміку збільшення кількості жінок-військовослужбовців, їх професійні можливості в українській армії щодо вибору професії відповідно до наказів Міністерства оборони України від 20 червня 2012 року № 412/ДСК та від 27 травня 2014 року № 337 все ще залишаються обмеженими.

Для порівняння: жінки-військовослужбовці в арміях Сполучених Штатів Америки, Ізраїлю, Швеції, Іспанії та Великобританії задіяні у всьому спектрі військових спеціальностей, в армії Франції – в усіх підрозділах, окрім Іноземного легіону, морської піхоти та екіпажів підводних човнів.

Заслугує на увагу той факт, що ключову роль у забезпеченні рівних професійних можливостей військовослужбовців незалежно від статі відіграли жінки-парламентарі. Так, наприклад, за ініціативою жінок-законодавців парламент Ізраїлю прийняв поправку до Закону про військову службу, яка гарантує жінкам рівні права служити на будь-яких посадах в Збройних Силах, а в Сполучених Штатах Америки – реформовано законодавство про асигнування на оборону, в частині сексуальних домагань в збройних силах.

Виходячи з того, що парламенти здійснюють демократичний нагляд над сектором безпеки, жінки-парламентарі можуть відігравати значиму роль в забезпеченні його прозорості, а також при розгляді та прийнятті законів. До того ж Україна, приєднавшись до Декларації тисячоліття, взяла на себе зобов'язання до 2015 року забезпечити гендерне співвідношення на рівні не менше 30 відсотків до 70 відсотків тієї чи іншої статі в представницьких органах влади та на вищих щаблях виконавчої влади. На виконання цих зобов'язань відповідною нормою було доповнено Закон України «Про місцеві вибори» № 595-VIII, прийнятий 14 липня 2015 року (ч. 3 ст. 4) [5]. При цьому Законом не передбачено ні санкцій за недотримання «гендерної квоти», ні порядку розтушування жінок у виборчому списку партії. Як наслідок, за результатами цих виборів суттєвого прогресу в кількісному представництві жінок серед депутатів обласних, міських та районних рад не відбулося. Для по-

рівняння: в обласних радах в цей показник збільшився з 12% (у 2010 р.) до 14,6 % (у 2015р.); в міських радах – залишився без змін на рівні 28%; в районних радах – зменшився з 23,6% (у 2010р.) до 23% (у 2015 р.); в селищних радах – збільшився з 46% (у 2010 р) до 47,5 % (у 2015 р.); в сільських радах – збільшився з 51% (у 2010 р.) до 53,9% у (2015 р.) [6].

Згідно з Доповіддю про людський розвиток представництво жінок у Верховній Раді України становить 12,1%. Для порівняння: у парламенті Бельгії цей показник становить 42,4 %, Ісландії – 41,3 %, Норвегії – 39,6 %, Данії – 37,4%, Німеччини – 36,9 %, Нідерландів – 36,4%, Франції – 25,7%, США – 19,5 % [7]

Світовий досвід забезпечення гендерної рівності в парламенті засвідчує пов'язаність між процесами його формування та функціонування. Відповідно до ст.17-5 Закону України «Про політичні партії в Україні», якщо партії за результатами виборів народних депутатів мають у своєму складі не більше двох третин однієї статі, їм належить додаткове фінансування у розмірі 10 відсотків щорічного обсягу державного фінансування статутної діяльності політичних партій, яка розподіляється порівну між політичними партіями [8].

Таким чином, виборче законодавство України щодо «гендерної квоти» потребує подальшого удосконалення.

На підставі вищевикладеного, вважаємо, що подальше раціональне розкриття професійного потенціалу жінок-військовослужбовців, а також збільшення представництва жінок в органах державної влади і місцевого самоврядування сприятиме, як посиленню боєздатності Збройних сил та інших військових формувань, а також формуванню суспільства гендерної рівності в Україні.

Бібліографічні посилання:

1. Декларация тысячелетия Организации Объединенных наций. Утверждена резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сент. 2000 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_621.

2. Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна : 2000–2015 рр. Національна доповідь http://un.org.ua/images/stories/docs/2015_MDGs_Ukraine_Report_ukr.pdf.

3. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 113-р [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/113-2016-%D1%80>.

4. У Збройних Силах України працюють і проходять військову службу майже 50 тисяч жінок [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міністерства оборони України. – Режим доступу : [http://www.mil.gov.ua/news/2016/06/23/u-zbrojnih-silah-ukraini-praczuuyut-i-prohodyat-vijskovu-sluzhbu-majzhe-50-tisyach-zhinok-igor-dolgov-/-](http://www.mil.gov.ua/news/2016/06/23/u-zbrojnih-silah-ukraini-praczuuyut-i-prohodyat-vijskovu-sluzhbu-majzhe-50-tisyach-zhinok-igor-dolgov-/).

5. Про місцеві вибори : Закон України №595-VIII від 14 липня 2015 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/595-19/page4>.

6. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини за 2016 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>.

7. Доповідь про людський розвиток 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2016_report_russian_web.pdf.

8. Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.

Шинкаренко Інна Олександрівна,
доцент кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, доцент

ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Політична свідомість – відображення політичного життя суспільства в певних емпірично-психологічних, ідейно-теоретичних, світоглядних, національно-традиційних, індивідуально-особливих і масових формах. Відображенням політичної свідомості виступає політичне буття – все політичне життя суспільства, система політичних відносин і процесів.

Психологічна перебудова, необхідність підвищення ролі психологічного компонента в суспільно-політичному житті стали одним з центральних завдань сучасного етапу розвитку суспільства, держави, людини. Розв'язання його ґрунтується на знанні динамічної мотиваційно-вольової сфери свідомості та діяльності суб'єктів, їхніх соціально-психологічних зв'язків та відносин. Недооцінка психологічного компонента в політичному житті, тим більше заперечення його призводили не лише до низького рівня вивчення психологічного аспекту політичної свідомості мас, а й до великої помилки — ідеологізації політичної свідомості і форм політичної діяльності суб'єктів. Політико-психологічним регуляторам відводилася другорядна роль, що негативно позначилося на політичних інтересах та політичних діях людей, соціальних спільнот, організацій.

Психологічне відображення політичної дійсності у свідомості людини безпосередньо фіксується у вигляді оцінних суджень, переживань, вірувань, вольових установок. Саме вони дають уявлення щодо стану політичної свідомості суб'єкта, його ставлення до політичних процесів, влади, його мотивів, ціннісних орієнтацій та інших психологічних компонентів політичного життя.

Політична свідомість безпосередньо детермінована політичним буттям, але на неї, на її характер впливають соціально-економічні, історичні, національні та культурні особливості суспільства, а також глобальні, загальнолюдські проблеми.